

УДК 343.132.2

Вінниченко В. А.,

Аспірант, провідний спеціаліст відділу з питань діяльності правоохороних органів Управління національної безпеки Департаменту з питань правосуддя та національної безпеки Міністерства юстиції України

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИННИ МІЖ СЛІДЧИМ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття присвячена кримінальним процесуальним правовідносинам між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. У статті розглянуто види правовідносин, які виникають між слідчими та працівниками оперативних підрозділів під час досудового розслідування та проведення оперативно-розшукової діяльності. Розкриваються питання взаємодії слідчого та оперативних підрозділів. Проаналізовано проблемні питання кримінального процесуального та оперативного розшукового законодавства України. Стаття призначена для науковців, працівників правоохоронних органів, суддів, прокурорів.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, кримінальний процес, досудове розслідування, слідство, слідчий, оперативний працівник, боротьба з злочинністю.

Під час ведення оперативно-розшукових заходів або проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій в кримінальному провадженні можуть виникати кримінальні процесуальні правовідносини між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. З'ясування характеру цих правовідносин та їх класифікація є актуальними для вирішення завдань кримінального провадження та ефективної боротьби з злочинністю.

Проблематикою кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та оперативними працівниками займалися такі науковці: М. А. Погорецький, Л. А. Равлин, Н. І. Сидorenko, А. К. Стальгевич, В. Г. Уваров, В. В. Черний, В. О. Чероков, М. Є. Шумило, О. В. Яцюк та інші. Зазначеними науковцями не було досліджено, питання кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність в умовах сучасного Кримінального процесуального кодексу України.

Метою цієї статті є з'ясування характеру кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та класифікація цих правовідносин.

М. А. Погорецький зазначає, що: «правовідносини становлять сутність кримінального судочинства. У системі кримінально-процесуальних відносин реалізуються повноваження державних органів, відповідальних за вирішення кримінальної справи, з одного боку, а з іншого боку — реалізуються процесуальні права і захищаються матеріально-правові та процесуальні інтереси учасників процесу, а також інших осіб, що залучаються до сфери кримінального судочинства»¹.

Статтею 1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» встановлено, що завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про противправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним

¹ Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія Харків: РВФ «АРСІС», ЛТД, 2002. С. 6.

кодексом України, розвідувально-підричну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави¹.

Завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура².

Завдання кримінального провадження та оперативно-розшукової діяльності різняться по своїй суті, але в результаті здійснення оперативно-розшукової діяльності виявляються кримінальні правопорушення.

Обов'язок розслідування покладено на слідчих органів досудового розслідування. Обов'язок здійснення оперативно-розшукової діяльності покладено на підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

У практичній діяльності правоохоронних органів виникають правовідносини між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Частина 1 ст. 41 Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК України) встановлює, що оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що

здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України — за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури³.

Частиною 1 ст. 5 Закону України «Про оперативно розшукову діяльність» встановлено, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

Національної поліції — підрозділами кримінальної та спеціальної поліції;

Державного бюро розслідувань — внутрішньої безпеки, забезпечення особистої безпеки;

Служби безпеки України — контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;

Служби зовнішньої розвідки України — агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;

Державної прикордонної служби України — розвідувальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), оперативно-розшуковими підрозділами, відповідно, спеціально уповноваженого центрального органу вико-

¹ Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22 (02.06.92). Ст. 303.

² Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 13 (29.03.2013). Ст. 88.

³ Там само.

навчої влади у справах охорони державного кордону та його територіальних органів, підрозділами з охорони державного кордону органів охорони державного кордону та Морської охорони, забезпечення внутрішньої безпеки, забезпечення власної безпеки, оперативного документування та оперативно-технічними;

управління державної охорони — підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;

органів доходів і зборів — оперативними підрозділами податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою;

органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;

розвідувального органу Міністерства оборони України — оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;

Національного антикорупційного бюро України — детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю. Коло оперативників, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, є ширшим за коло оперативників, що здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні.

Оперативні працівники, які здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні виконують доручення слідчого та/або прокурора. Під час виконання цих доручень між слідчими та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виникають кримінальні процесуальні правовідносини. Кримінально-процесуальні відносини являють собою, як справедливо назначає М. С. Строгович, правову форму діяльності органів дізнатання, слідства, прокуратури та суду, а сама ця діяльність є змістом кримінально-процесуальних відносин¹.

Класифікувати кримінальні процесуальні правовідносини між слідчим та оперативниками можна наступним чином.

Кримінальні процесуальні правовідносини між слідчим та оперативниками в слідчій-оперативній групі. Для слідчих Національної поліції дані правовідносини врегульовано КПК України та Інструкцію з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 (далі — Інструкція).

Пункт 5 розділу II Інструкції встановлює, що слідчо-оперативні групи (далі — СОГ) створюються при чергових частинах органів та підрозділів поліції. Склад цих груп формується з числа працівників поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого керівником органу, підрозділу поліції та погодженого з керівником органу досудового розслідування. До складу СОГ включаються слідчий (старший СОГ), працівник оперативного підрозділу, інспектор-криміналіст (технік-криміналіст), а також (за необхідності) кінолог зі службовим собакою².

Пункт 8 розділу II Інструкції встановлює, що слідчий на місці події керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх

¹ Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса. Т. 1. М., 1968. С. 34.

² Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019.

належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-які особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду¹.

Пункт 9 розділу II Інструкції визнає, що працівник оперативного підрозділу на місці події, зокрема: установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість осіб, які його вчинили, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок руху осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, інші відомості, необхідні для їх встановлення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення; негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій; негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій; виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого².

З аналізу даних положень виділяється те, що правовідносини між слідчим та оперативним працівником у СОГ є відносинами підпорядкування. При цьому оперативний працівник має певну самостійність у використанні наявних джерел оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення, здобутою в ході оперативно-розшукових заходів.

Наступним видом кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та оперативним підрозділом є правовідносини при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування. Дані правовідносини врегульовано Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» та відомчими актами правоохоронних органів.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються як приводи та підстави для початку досудового розслідування³.

Пунктом 1 розділу III Інструкції встановлено, що при веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі — ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріplення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу⁴.

¹ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019.

² Там само.

³ Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22 (02.06.92). Ст. 303.

⁴ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019.

Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про противправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину¹.

Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу².

У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак злочину керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про противправні діяння окремих осіб та груп, відповіальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України³.

Спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю можуть починати та здійснювати досудове розслідування, передавати через відповідного прокурора по нагляду за виконанням законів спеціальними підрозділами за підслідністю в органи Національної поліції і органи Служби безпеки України кримінальні провадження, що були ними розпочаті, у такому ж порядку витребовувати і приймати від них до свого про-

вадження кримінальні провадження про злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями. Питання вирішення спорів про підслідність зазначених кримінальних проваджень регулюються цим Законом і Кримінальним процесуальним кодексом України⁴. Таке положення встановлено п. 6 ст. 12 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». На сьогодні спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України є Головне управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Центрального управління Служби безпеки України і відділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю органів Служби безпеки України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

Зазначені підрозділи є оперативними та не мають у своєму складі слідчих, відповідно до «Положення про порядок комплектування, матеріально-технічного, військового, фінансового та соціально- побутового забезпечення спеціальних підрозділів Служби безпеки України по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю», затвердженого постановою Верховної Ради України від 7 травня 1996 року № 182/96-ВР.

Повноваження починати та здійснювати досудове розслідування цими підрозділами є суперечливим КПК, оскільки лише слідчий та прокурор мають дані повноваження. Також співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кри-

¹ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019.

² Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019.

³ Там само.

⁴ Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» // Голос України. 1993. № 148.

мінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Тому, на нашу думку, дані кримінальні процесуальні правовідносини, які виникають згідно з Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» потребують вдосконалення, а саме приведення у відповідність до КПК Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», шляхом позбавлення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю повноваження починати та здійснювати досудове розслідування.

Іншим видом кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та оперативним підрозділом є правовідносини, що виникають між слідчим та оперативним підрозділом під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій.

Правову основу проведення негласних слідчих (розшукових) дій, захисту інформації при проведенні цих слідчих дій становлять Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закони України «Про прокуратуру», «Про державну таємницю», «Про оперативно-розшукову діяльність», Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 № 1561-12, Звід відомостей, що становлять державну таємницю (затверджений наказом Служби безпеки України від 12.08.2005 № 440 і зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.08.2005 за № 902/11182), Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному прова-

дженні (затверджена спільним наказом Генеральної Прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби Безпеки України, Адміністрації Державної Прикордонної Служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5) та інші нормативно-правові акти¹.

Суб'єкти, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій: слідчі органів прокуратури (на час дії п. 1 розділу XI «Перехідних положень» КПК України), органів внутрішніх справ, органів безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань (з дня початку його діяльності), а також уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України, які проводять негласні слідчі (розшукові) дії за письмовим дорученням слідчого, прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів слідчими під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва².

Уповноважений оперативний підрозділ — оперативний підрозділ, який входить до складу державного органу, визначеного у ст. 246 КПК України, залучений за рішенням керівництва органу до здійснення або участі у проведенні негласної слідчої (розшукової) дії³.

Дані правовідносини характеризуються різноманітним суб'єктним складом. Слідчий взаємодії безпосередньо з оперативним працівником у таких негласних

¹ Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена спільним наказом Генеральної Прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби Безпеки України, Адміністрації Державної Прикордонної Служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0114900-12>.

² Там само.

³ Там само.

слідчих (розшукових) діях, як обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, спостереження за особою, річчю або місцем, контроль за вчиненням злочину, виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, використання конфіденційного співробітництва. В деяких випадках, дані негласні слідчі (розшукові) дії здійснюються цілими оперативними підрозділами.

У таких негласних слідчих (розшукових) діях, як: аудіо-, відеоконтроль особи; накладення арешту на кореспонденцію; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; моніторинг банківських рахунків; аудіо-, відеоконтроль місця; слідчі взаємодії з цілими оперативними підрозділами, інколи навіть інших правоохоронних органів (наприклад під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж детективи Національного антикорупційного бюро України взаємодіють з оперативно-технічними підрозділами Служби безпеки України). Такі відносини регулюються міжвідомчими актами.

Останнім видом правовідносин між слідчим та оперативними підрозділами, на нашу думку, є здійснення гласних слідчих (розшукових) дій. В даних правовідносинах слідчий делегує свої повноваження оперативним працівникам, наприклад надає доручення провести допит свідка.

На нашу думку, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» та КПК потребують узгодження, для ефективної боротьби зі злочинністю. По-перше, необхідно збільшити коло оперативних працівників у ст. 41 КПК до ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Включити до оперативних працівників у КПК оперативні

підрозділи Служби зовнішньої розвідки України, оскільки відповідно до положень ст. 3 Закону України «Про Службу зовнішньої розвідки України» на Службу зовнішньої розвідки України покладається, зокрема: участь у забезпеченні безпечного функціонування установ України за кордоном, безпеки співробітників цих установ та членів їх сімей у країні перебування, а також відряджених за кордон громадян України, які обізнані з відомостями, що становлять державну таємницю; участь у боротьбі з тероризмом, міжнародною організованою злочинністю, незаконним обігом наркотичних засобів, незаконною торгівлею зброєю і технологією її виготовлення, незаконною міграцією; вжиття заходів протидії зовнішнім загрозам національній безпеці України, у тому числі у кіберпросторі, життю, здоров'ю її громадян та об'єктам державної власності за межами України¹. Тобто Служба зовнішньої розвідки України може здійснювати гласні та негласні слідчі (розшукові) дії за межами України, з метою розслідування злочинів, які вчиняються проти України та громадян України за межами України за дорученням слідчого або прокурора. Дане повноваження є актуальним для розслідування злочинів вчинених проти України, зовнішніми агресорами та розслідування контрабанди в Україну наркотичних речовин, контрабанди з України культурних цінностей, торгівлі людьми.

Також слід доповнити ст. 41 КПК оперативними підрозділами розвідувально-го органу Міністерства оборони України, оскільки відповідно до положень ст. 4 Закону України «Про розвідувальні органи України» на розвідувальні органи України покладаються, зокрема, участь у боротьбі з тероризмом, міжнародною організованою злочинністю, незаконним обігом наркотичних засобів, незаконною торгівлею зброєю і технологією її виготовлення, незаконною міграцією у порядку, визначеному законом². Тобто розвідувальний орган Міністерства оборони

¹ Закон України «Про Службу зовнішньої розвідки України» // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 8 (24.02.2006). Ст. 94.

² Закон України «Про розвідувальні органи України» // Голос України. 2001. № 69 (18.04.2001).

України може здійснювати гласні та негласні слідчі (розшукові) дії за дорученням слідчого або прокурора. Особливо актуально це є для розслідування терактів, диверсій, незаконної торгівлі зброєю і технологією її виготовлення, яке вчиняється за межами України проти України або її громадянами та вчинення цих злочинів громадянами України, за межами України.

Оперативні підрозділи Управління державної охорони теж мають бути включені до оперативних підрозділів у рамках кримінального судочинства. Оскільки відповідно до положень ст. 12 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» на Управління державної охорони України покладаються завдання, зокрема, запобігання проправним посяганням на посадових осіб і членів їх

сімей та об'єкти, щодо яких здійснюються державна охорона, їх виявлення та припинення і участі у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом¹. Тому оперативні підрозділи Управління державної охорони можуть здійснювати гласні та негласні слідчі (розшукові) дії, за дорученням слідчого або прокурора, щодо злочинів, яким вони протидіють.

Така модель побудови кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, на нашу думку, дозволить ефективно боротися зі злочинністю, особливо з найбільш небезпечними її проявами, такими як: міжнародна торгівля наркотиками, тероризм, торгівля людьми, торгівля ядерними матеріалами та збросю масового знищення, розв'язування агресивної війни чи воєнного конфлікту.

Список використаної літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України Відомості Верховної Ради України. 2013. № 13 (29.03.2013). Ст. 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22 (02.06.92). Ст. 303. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
3. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» // Голос України. 1993. 06.08.93. № 148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.
4. Закон України «Про Службу зовнішньої розвідки України» // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 8 (24.02.2006). Ст. 94. URL <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-15>.
5. Закон України «Про розвідувальні органи України» // Голос України. 2001. № 69 (18.04.2001). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-14>.
6. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» // Офіційний вісник України. 1998. № 13 (16.04.98). Ст. 481. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0% B2%D1%80>.
7. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ від 07.07.2017 № 575 // Офіційний вісник України. 2017. № 67 (29.08.2017). Ст. 2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/conv/print>.
8. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена спільним наказом Генеральної Прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби Безпеки України, Адміністрації Державної Прикордонної Служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0114900-12>.
9. Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія Харків: РВФ «APCIC», ЛТД, 2002. 160 с.
10. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса: в 2 т. М., 1968—1970. Т. 1. 472 с.

¹ Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» // Офіційний вісник України. 1998. № 13 (16.04.98). Ст. 481.

Винниченко В. А. Уголовные процессуальные правоотношения между следователем и подразделениями, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность.

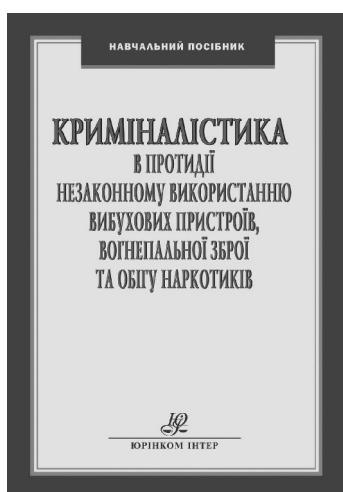
Статья посвящена уголовным процессуальным правоотношениям между следователем и подразделениями, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность. В статье рассмотрены виды правоотношений, возникающих между следователями и работниками оперативных подразделений в ходе досудебного расследования и проведения оперативно-розыскной деятельности. Раскрываются вопросы взаимодействия следователя и оперативных подразделений. Проанализированы проблемные вопросы уголовного процессуального и оперативного розыскного законодательства Украины. Статья предназначена для ученых, работников правоохранительных органов, судей, прокуроров.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, уголовный процесс, досудебное расследование, следствие, следователь, оперативный работник, борьба с преступностью.

Vinnichenko V. A. Criminal procedural legal relations between the investigator and the units engaged in operational investigative activities.

The article reveals the criminal procedural legal relationship between the investigators and the units that make police operation. The article analyzes the types of legal relations that arise between investigators and police operational units that arise during investigation and conducting operative and investigative activities. The issue of interaction between the investigator and the operational units is disclosed. The problem issues of criminal procedural and operational search laws of Ukraine are analyzed. The article is intended for scientists of law, enforcement officers, judges, prosecutors.

Key words: police operational, criminal process, investigation, investigator, operational officer, fight against crime.

Колесник В. А., Гора І. В.

Криміналістика в протидії незаконному використанню вибухових пристройів, вогнепальної зброї та обігу наркотиків: навч. посіб. — Київ: Юрінком Інтер, 2017. — 400 с.

ISBN 978-966-667-685-9

Розглянуто актуальні питання криміналістичного забезпечення досудового розслідування у криміналістичних провадженнях про злочини, пов'язані із використанням вибухових пристройів, вогнепальної зброї й боєприпасів, незаконним обігом наркотичних, сильнодіючих і психотропних речовин. Розкрито поняття й характеристику вибухотехнічних і балістичних об'єктів та слідів застосування вибухових пристройів і вогнепальної зброї, наведено їх криміналістичну класифікацію й рекомендації з виявлення, фіксації й вилучення, представлено характеристику найбільш поширених у незаконному обігу в Україні наркотиків і описано їх вплив на організм людини, розкрито способи їх виявлення, фіксації, вилучення під час окремих слідчих (розшукових) дій. Також наведено дані щодо можливостей виявлення за ознаками зовнішності осіб, які зловживають наркотиками. Вказано на сучасні

можливості експертизи вибухотехнічних, балістичних об'єктів, наркотичних засобів та психотропних речовин, запропоновано рекомендації з підготовки матеріалів і постановки запитань для проведення відповідних судово-експертних досліджень.

Для студентів, слухачів, професорсько-викладацького складу й науковців вищих навчальних закладів і факультетів юридичного спрямування, потоків підвищення кваліфікації співробітників слідчих, оперативних й експертних підрозділів правоохоронних органів та суддів і адвокатів.